

УДК 340.5

DOI https://doi.org/10.32782/galician_studies/law-2023-4-2

Тимошенко Олена Олександрівна,
аспірантка Навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету
ORCID ID: 0000-0002-9399-3368

ПРАВОВИЙ СТАТУС ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В УКРАЇНІ ТА ЛАТВІЇ

Анотація. У статті викладено дослідження, присвячене правовому статусу штучного інтелекту в Україні та Латвії та спрямоване на розгляд актуальних питань та правових аспектів, що пов'язаних із застосуванням і розвитком штучного інтелекту в цих країнах, а також їх нормативно-правовому регулюванні. Відтак, нами здійснено комплексний аналіз правового статусу штучного інтелекту в Україні та Латвії, де розглянули особливості законодавчих аспектів регулювання в кожній з наведених країн. Здійснення подібного аналізу не лише дозволило визначити сучасне становище правового регулювання штучного інтелекту в Україні та Латвії, але й висвітлило потребу у вдосконаленні та подальшій розробці нових юридичних механізмів для ефективного регулювання використання та розвитку штучного інтелекту. Тому, розгляд питань правового статусу штучного інтелекту в Україні та Латвії вважаємо важливим кроком у забезпеченні дієвої та прогресивної нормативно-правової бази для розвитку цих технологій у світлі викликів сучасного діджитал-суспільства. Результати проведеного дослідження підтвердили, що і Україна і Латвія уже заклали початок до законодавчого регулювання штучного інтелекту загалом, проте більшість основоположних концепцій нормативно-правового регулювання та захисту щодо прав використання штучного інтелекту все ж потребують значних доопрацювань на законодавчому рівні. Крім того, результати порівняльного аналізу дозволили визначити певні спільні риси в правовому регулюванні штучного інтелекту, однак виявлені різниці та прогалини свідчать про необхідність подальшої роботи у цьому напрямку. Зокрема, важливо враховувати етичні аспекти використання штучного інтелекту, а також розвивати механізми правового захисту осіб, що можуть бути задіяні в процесі використання цієї технології. Тому, вбачаємо перспективу подальших досліджень у дослідженні нових кроків та етапів закріплення правового статусу штучного інтелекту, які будуть зроблені Україною та Латвією для їх ефективного нормативно-правового регулювання в цілому.

Ключові слова: штучний інтелект, правовий статус ШІ, правове регулювання ШІ, ШІ в Україні, ШІ в Латвії.

Tymoshenko O. O. Legal status of artificial intelligence in Ukraine and Latvia

Abstract. The article presents a study devoted to the legal status of artificial intelligence in Ukraine and Latvia and aimed at considering current issues and legal aspects related to the use and development of artificial intelligence in these countries, as well as their regulatory and legal regulation. Therefore, we carried out a comprehensive analysis of the legal status of artificial intelligence in Ukraine and Latvia, where we considered the specifics of the legislative aspects of regulation in each of these countries. Carrying out such an analysis not only made it possible to determine the current state of legal regulation of artificial intelligence in Ukraine and Latvia, but also highlighted the need for improvement and further development of new legal mechanisms for effective regulation of the use and development of artificial intelligence. Therefore, we consider the consideration of the legal status of artificial intelligence in Ukraine and Latvia to be an important step in ensuring an effective and progressive legal framework for the development of these technologies in light of the challenges of the modern digital society. The results of the conducted research confirmed that both Ukraine and Latvia have already started the legislative regulation of artificial intelligence in general, but most of the fundamental concepts of regulatory and legal regulation and protection regarding the rights to use artificial intelligence still require significant revisions at the legislative level. In addition, the results of the comparative analysis made it possible to identify certain common features in the legal regulation of artificial intelligence, however, the identified differences and gaps indicate the need for further work in this direction. In particular, it is important to take into account the ethical aspects of using artificial intelligence, as well as to develop legal protection mechanisms for persons who may be involved in the process of using this technology. Therefore, we see the prospect of further research in the study of new steps and stages of securing the legal status of artificial intelligence, which will be taken by Ukraine and Latvia for their effective regulatory and legal regulation as a whole.

Key words: artificial intelligence, legal status of AI, legal regulation of AI, AI in Ukraine, AI in Latvia.

Вступ. Штучний інтелект набуває все більшого значення в різних галузях, таких як медицина, фінанси, транспорт, та інші. Зростаюча автоматизація та використання алгоритмів AI у різних сферах підкреслюють необхідність чіткого правового регулювання для забезпечення ефективного та етичного

використання цих технологій. Оскільки в наявному законодавстві України та Латвії є необхідність чіткого визначення аспектів, пов'язаних із штучним інтелектом, важливо розглянути ідентифікацію прога-лин у правовому полі та визначення необхідності розробки спеціалізованих нормативів. Крім того, враховуючи що штучний інтелект має глобальний характер, важливо враховувати міжнародний контекст та стандарти. Швидкий технологічний прогрес вимагає гнучких та інноваційних правових підходів для штучного інтелекту. Саме тому, дослідження правового статусу штучного інтелекту в Україні та Латвії має стратегічне значення у формуванні адекватного та прогресивного правового середовища для розвитку штучного інтелекту.

Відтак, мета даного дослідження полягає у всебічному аналізі визначення правового статусу штучного інтелекту в Україні та Латвії. У відповідності до поставленої мети, вбачаємо за необхідне дослідити такі завдання в межах даного питання як: (1) здійснити аналіз правового статусу штучного інтелекту в Україні та Латвії шляхом дослідження чинного законодавства України та Латвії щодо штучного інтелекту; (2) провести порівняльний аналіз правового регулювання в Україні та Латвії шляхом визначення спільних та відмінних рис регулювання; (3) визначити етичні аспекти шляхом розкриття етичних проблем, що пов'язані з використанням штучного інтелекту в обох країнах, і визначити, як вони відображаються у правових нормах.

Зважаючи на вищевизначену мету і завдання дослідження, нами використано такі методи дослідження як метод правового аналізу (дозволив провести докладний аналіз чинного законодавства України та Латвії в частині штучного інтелекту, використовуючи метод юридичного тлумачення та системний підхід), метод порівняльного аналізу (що сприяв проаналізувати схожі та відмінні положення у законодавстві обох країн), метод літературного огляду (дозволив вивчити наукові публікації, юридичні дослідження та звіти, пов'язані із правовим статусом штучного інтелекту в обраних країнах).

Результати дослідження. Штучний інтелект (ШІ) є невід'ємною частиною сучасного технологічного ландшафту, впливаючи на різні сфери нашого життя та викликаючи ряд правових питань. Інтенсивний розвиток технологій у сфері штучного інтелекту породжує необхідність адаптації правового середовища для врегулювання викликів, що виникають в зв'язку з використанням цих технологій.

Зміцнення інформаційної цілісності стало особливо складним у цифрову епоху. У той час як цифровізація та штучний інтелект (ШІ) надають величезні можливості, у тому числі для розширення та захисту реалізації деяких демократичних прав і свобод, їхнє використання також ставить перед урядами проблеми, такі як забезпечення того, щоб вони збільшували готовність і здатність людей брати конструктивну участь у демократичному житті та що вони приносять користь суспільству в цілому [13].

В Україні проблема правового регулювання штучного інтелекту гостро стоїть у сфері юриспруденції, оскільки ні в науковій доктрині, ні в чинному законодавстві немає чіткого розуміння специфіки його правового статусу та діяльності. Частково це поняття закріплено в Законі України «Про захист персональних даних» [5]. А 2020 року уряд України схвалив Концепцію розвитку штучного інтелекту [6]. Серед першочергових проблем, які виникають на шляху до нормального функціонування в галузі штучного інтелекту, у Концепції визначено відсутність або недосконалість насамперед правового регулювання штучного інтелекту, недосконалість законодавства про захист персональних даних та відсутність застосування таких технологій у судовій практиці [7, с. 124].

Штучний інтелект – відносно новий термін для українського законодавця, тому однозначне правове визначення, а тим більше правове регулювання, наразі відсутні в чинному законодавстві.

При цьому Україна вже «заклала перший камінь» в розвиток та регулювання штучного інтелекту. Так, Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 02 грудня 2020 р. № 1556-р було схвалено Концепцію розвитку штучного інтелекту в Україні (далі – «Концепція»).

Концепція визначає штучний інтелект як організовану сукупність інформаційних технологій, із застосуванням якої можливо виконувати складні комплексні завдання шляхом використання системи наукових методів досліджень і алгоритмів обробки інформації, отриманої або самостійно створеної під час роботи, а також створювати та використовувати власні бази знань, моделі прийняття рішень, алгоритми роботи з інформацією та визначати способи досягнення поставлених завдань.

Тобто простими словами, штучний інтелект – це програмний продукт, який отримує певний запит, збирає та обробляє дані, а потім видає готове рішення. Таке рішення часто сприймається, як результат роботи програми, яка демонструє інтелектуальну поведінку та працює подібно до людського мислення.

Оскільки штучний інтелект є програмним продуктом, подібним до комп'ютерної програми, то й правове регулювання штучного інтелекту може застосовуватися за аналогією з регулюванням

комп'ютерної програми. Наразі в Україні регулювання комп'ютерної програми прирівнюється до літературного твору.

Варто зазначити, що проблемні питання не лишаються без уваги профільних організацій. Так, найближчим часом проводитимуться засідання Спеціального комітету зі штучного інтелекту при Раді Європи (далі – «Комітет»), членом якого є й Україна. На засіданнях Комітету, зокрема, буде обговорюватися і питання відповідальності, пов'язаної з використанням штучного інтелекту [3].

Крім того, 1 січня 2023 року набув чинності новий Закон про авторське право та суміжні права № 2811-IX [4], який передбачає захист цифрових активів. Зокрема, правова охорона надається об'єктам, створеним штучним інтелектом (ШІ) протягом 25 років. Охорона баз даних залежить від їх специфіки: (i) оригінальні бази даних охороняються авторським правом протягом життя автора та 70 років після цього (як правило), і (ii) неоригінальні бази даних охороняються правом *sui generis* протягом 15 років [20].

З метою правового закріплення штучного інтелекту в Україні планується масштабна співпраця з міжнародними організаціями та залучення європейського досвіду, зокрема в розробці стандартів захисту прав і свобод учасників таких відносин та Етичного кодексу використання штучного інтелекту [8, с. 151].

Крім того, у Національній асоціації адвокатів України була створена робоча група з правового регулювання штучного інтелекту, яка займається аналізом найважливіших юридичних питань розвитку та використання штучного інтелекту, визначення меж його використання в різних галузях, а також захистом персональних даних, зібраних системами штучного інтелекту, визначенням правил щодо їх збереження та використання. Робоча група сприяє розвитку цієї галузі та допомагає забезпечити належний захист прав людини під час використання систем штучного інтелекту [1].

При цьому, у 2024 році очікується початок поступової імплементації Закону ЄС про ШІ. Під час впровадження Міністерством цифрової трансформації України (Мінцифри) планує врахувати досвід попереднього етапу. Як зазначено в документі, Мінцифри також не буде приймати положення Закону ЄС, які є «суперечливими», натомість запозичуючи правила щодо регулювання в законів інших держав. Однак важливо додати, що така відмова від «суперечливих» стандартів AI Act та запозичення підходів інших держав щодо регулювання ШІ може викликати плутанину і труднощі під час виконання вимог законодавства ЄС. Теперішній варіант Закону ЄС про ШІ передбачає жорстку регламентованість та значні обмеження щодо певних технологій ШІ, тому існує ризик того, що «запозичені» положення будуть суперечити вимогам ЄС, створюючи проблеми не лише для українських регуляторів, а й для українських розробників, які намагатимуться вийти на ринок Євросоюзу.

Хоча впровадження європейського законодавства в Україні може супроводжуватися технічними й інституційними складнощами, важливо, що саме юридичні та регуляторні норми Європейського Союзу повинні служити основним напрямком для українського законодавства. Це відображається в конституційному закріпленні прагнення України до європейської інтеграції. Незалежно від розробки та імплементації власного законодавства на початкових етапах, Україна з часом буде зобов'язана впроваджувати європейські стандарти [2].

У жовтні 2023 український уряд зазначив, що запровадить правила штучного інтелекту, крок, який він частково зображує як спосіб наблизитися до Європейського Союзу, де правила для систем ШІ знаходяться на завершальній стадії затвердження.

Міністерство цифрової трансформації України повідомляє, що розраховує розпочати розробку регуляторної пропозиції з 2024 року після того, як офіційні особи торговельного блоку завершать переговори між Європейською Радою та Європейським Парламентом щодо Закону про штучний інтелект.

Відповідно до регуляторної трирічної дорожньої карти, Україна спочатку заохочуватиме культуру саморегулювання через добровільні кодекси. Пізніше уряд прийме закон, подібний до Закону про штучний інтелект, законопроект, який встановлює дедалі суворіші обмеження щодо штучного інтелекту відповідно до ризику програми для суспільства. Один із додатків, який може бути повністю забронований на континенті, – це ідентифікація в громадських місцях у режимі реального часу на основі зображень обличчя чи інших біометричних даних, хоча Європейська рада хоче зробити виняток для правоохоронних органів [19].

Щодо правового статусу штучного інтелекту в Латвії, то у лютому 2020 року латвійський уряд оприлюднив національну стратегію штучного інтелекту щодо розробки рішень штучного інтелекту. Метою латвійської стратегії є сприяння поширенню та зростанню штучного інтелекту в усій економіці.

Запропонована стратегія окреслює політичні дії в таких сферах і приділяє особливу увагу просуванню ШІ в державному управлінні:

– Підвищити рівень обізнаності та компетенції щодо ШІ в суспільстві за допомогою освітніх реформ.

- Сприяти впровадженню та розвитку штучного інтелекту в державному та приватному секторах.
- Активно брати участь у національному та міжнародному співробітництві.
- Розробити відповідну правову та етичну основу для ШІ.
- Щоб розкрити переваги добре розвиненої екосистеми даних.
- Інвестувати в цифрову та телекомунікаційну інфраструктуру для підтримки розробок ШІ.

При цьому, дана стратегія передбачає розгляд таких принципів АІ ОЕСР як:

- Інклюзивне зростання, сталий розвиток і добробут.
- Людиноцентричні цінності та справедливість.
- Інвестиції в дослідження та розробки ШІ.
- Забезпечення сприятливого політичного середовища для ШІ.
- Розвиток кадрового потенціалу та підготовка до переходу на ринок праці.
- Міжнародна співпраця для надійного ШІ [17].

Удосконалення навичок і компетенції в галузях, пов'язаних зі ШІ, має важливе значення для прискорення розгортання, використання та розробки ШІ. З цією метою латвійська стратегія підтримує інтеграцію тем ШІ в систему загальної освіти на всіх рівнях. Уряд Латвії визнає необхідність підвищення обізнаності та розуміння штучного інтелекту серед усіх громадян, зокрема студентів, дослідників і професіоналів у приватному та державному секторах. Взнявши приклад фінського курсу з елементів ШІ, Латвія розробить еквівалентний онлайн-курс. Цільовою аудиторією цього курсу є спеціалісти експертного та управлінського рівня, які допомагають підтримувати цифрову трансформацію. Крім того, латвійський уряд має намір підготувати Національну дослідницьку програму та реформувати систему освіти.

Розгортання рішень штучного інтелекту в промисловості та державному управлінні заохочуватиметься через збільшення темпів цифровізації. З цією метою уряд Латвії приготував Керівні принципи цифрової трансформації до другого кварталу 2021 року з політичними заходами для підтримки цифрової трансформації. Вони включали фінансові положення та програми підтримки досліджень та інновацій у сфері ШІ.

Тобто, латвійська стратегія визначає пріоритетні сектори з високим потенціалом для застосування штучного інтелекту в країні, такі як транспорт (розумні транспортні системи), культура, юстиція (штучний інтелект як підтримка прийняття рішень і розробки законодавства), сільське господарство (автоматизоване управління) і переклад. ШІ також згадується як ефективний інструмент для створення платформи віртуального помічника в державному управлінні та створення ефективної інформаційної системи в секторі охорони здоров'я [14].

Оскільки поширення технологій штучного інтелекту породжує нові регуляторні проблеми, уряд Латвії працює над розробкою нормативної бази для визначення того, що є етично та юридично обґрунтованим у сфері штучного інтелекту. Латвія покладається на своє чинне національне законодавство та Директиви ЄС, що визначають правила щодо безпеки продукції (Директива 2001/95/ЄС [12]) та відповідальності (Директива 1985/374/ЄЕС [11]). Однак уряд визнає необхідність надати більше ясності щодо цих питань, зокрема щодо товарів і послуг ШІ. Таким чином, він працює над новим правовим середовищем для штучного інтелекту та створюватиме регуляторні пісочниці для полегшення тестування концепцій та ідей ШІ. Що стосується етики, уряд приймає європейські етичні принципи [10], розроблені Європейською комісією з питань ефективності правосуддя [15].

Політика посилення цифрової трансформації та ШІ відіграє ключову роль у вирішенні ряду проблем. Так, ШІ сприяє інноваціям і продуктивності в компаніях, особливо в малих і середніх підприємствах (МСП). Цифровізація з допомогою ШІ може допомогти сприяти фінансовій доступності та зменшити неформальний сектор (тобто економічну діяльність, яка не охоплюється офіційними домовленостями). Використання ШІ також може допомогти підвищити ефективність системи оподаткування, наприклад, шляхом покращення нарахування та збирання податків), тим самим надаючи більше ресурсів для державної політики. Тобто, цифрові технології з використанням ШІ можуть допомогти посилити дотримання податкового та трудового законодавства. Використання алгоритмів для аналізу даних, зібраних податковою адміністрацією, може покращити виявлення осіб, які ухиляються

від сплати податків [18], а кращий обмін інформацією між правоохоронними органами сприятиме підвищенню їх ефективності. Служба державних доходів Латвії (SRS) впроваджує цифрові інструменти та системи аналізу даних з використанням ШІ, щоб краще націлити перевірки на платників податків із високим ризиком [16].

Світові автори та виконавці вимагають визнання авторських прав на розповсюдження матеріалів, створених штучним інтелектом (ШІ). Організація, що представляє латвійських виконавців і продюсерів – Латвійська асоціація виконавців і продюсерів (LaIPA) – як член Міжнародної конфедерації організацій колективного управління (SCARP) приєдналась до листа, закликаючи латвійських політиків взяти до уваги те, що висловлено в листі і почати створювати нормативну базу, навіть в епоху ШІ зміцнили б права креативної спільноти [9].

Висновки. Дослідження правового статусу штучного інтелекту в Україні та Латвії дозволяє зробити кілька важливих висновків, що стосуються сучасного правового середовища для регулювання цих технологій. По-перше, нами виявлено, що існуюче законодавство України та Латвії не охоплює повністю питання, пов'язані із штучним інтелектом. Саме тому, важливо врахувати необхідність подальшої розробки спеціалізованих нормативних актів, що визначатимуть правовий статус та рамки використання штучного інтелекту в різних сферах, оскільки перші кроки в регулюванні даного питання зроблено і Україною і Латвією. По-друге, для ефективного регулювання штучного інтелекту важливо враховувати етичні аспекти, особливо ті, які стосуються високоризикових застосувань, наприклад, в сфері медицини та автономних транспортних засобів, оскільки прозорість та відкритість алгоритмів також є ключовими аспектами для забезпечення довіри громадськості. По-третє, з урахуванням швидкого розвитку штучного інтелекту, виникає необхідність у створенні центральних органів регулювання, які будуть відповідальні за постійне оновлення та модернізацію законодавства для відповідності новим викликам технологій. По-четверте, оскільки штучний інтелект перетинає межі, важливо активно залучати міжнародні організації та створювати спільні стандарти для вирішення проблем, пов'язаних із застосуванням цих технологій.

Враховуючи вищенаведене, можна стверджувати, що дослідження вказує на те, що адаптація правового середовища до реалій штучного інтелекту в Україні та Латвії вимагає комплексного підходу, що враховує не тільки технологічний аспект, але й етичні, соціальні та міжнародні вимоги.

Література

1. Барбашин С. Штучний інтелект: проблеми та перспективи правового регулювання в Україні та ЄС (2023). URL: <https://pravo.ua/shtuchnyi-intelekt-problemy-ta-perspektyvy-pravovoho-rehulivannia-v-ukraini-ta-ies/> (дата звернення: 21.12.2023).
2. Бойко Д., Городиський І. Штучний інтелект і євроінтеграція: як Україна планує впровадити регулювання ШІ та врахувати стандарти ЄС. Юридична газета online. 2023. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/informaciyne-pravo-telekomunikaciyi/shtuchniy-intelekt-i-evrointegraciya-yak-ukrayina-planue-vprovaditi-regulyuvannya-shi-ta-vrahuvati-s.html> (дата звернення: 21.12.2023).
3. Клян А. Правове регулювання штучного інтелекту в Україні та світі. 2022. URL: <https://golaw.ua/ua/insights/publication/pravove-regulyuvannya-shtuchnogo-intelektu-v-ukrayini-ta-sviti/> (дата звернення: 20.12.2023).
4. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (дата звернення: 21.12.2023).
5. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (дата звернення: 21.12.2023).
6. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України; Концепція від 02.12.2020 р. № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 21.12.2023).
7. Тарасевич Т.Ю. Правове регулювання штучного інтелекту у сфері репродуктивних функцій людини: сучасні виклики та перспективи реалізації. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. 2023. С. 123–130. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.75.1.20>
8. Токарєва К.С., Савліва Н.О. Особливості правового регулювання штучного інтелекту в Україні. Юридичний вісник. № 3 (60). 2021. С. 148–153. DOI: 10.18372/2307-9061.60.15967
9. Autoru un izpildītāju organizācijas: jāsakārto autortiesības un blakustiesības mākslīgā intelekta darbībā (2023). URL: <https://sejas.tvnet.lv/7821840/autoru-un-izpilditaju-organizacijas-jasakarto-autortiesibas-un-blakustiesibas-maksliga-intelekta-darbiba> (Accessed 21.12.2023).
10. CEPEJ European Ethical Charter on the use of artificial intelligence (AI) in judicial systems and their environment. Council Europe. URL: <https://www.coe.int/en/web/cepej/cepej-european-ethical-charter-on-the-use-of-artificial-intelligence-ai-in-judicial-systems-and-their-environment> (Accessed 21.12.2023).

11. Council Directive 85/374/EEC of 25 July 1985 on the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States concerning liability for defective products. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31985L0374&from=EN> (Accessed 21.12.2023).
12. Directive 2001/95/EC of the European Parliament and of the Council of 3 December 2001 on general product safety (Text with EEA relevance). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32001L0095&from=ES> (Accessed 21.12.2023).
13. Government at a Glance 2023. Latvia URL: <https://www.oecd.org/publication/government-at-a-glance/2023/country-notes/latvia-f288a5d5/> (Accessed 20.12.2023).
14. Latvia. Informatīvais ziņojums «Par mākslīgā intelekta risinājumu attīstību». URL: http://tap.mk.gov.lv/doc/2020_02/IZ_MI%5b1%5d.2.docx (Accessed 21.12.2023).
15. Latvia AI Strategy Report. European Commission. 2020. URL: https://ai-watch.ec.europa.eu/countries/latvia-0/latvia-ai-strategy-report_en (Accessed 21.12.2023).
16. Latvia in the digital transformation: Opportunities and challenges. 2020. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/e341ffed-en/index.html?itemId=/content/component/e341ffed-en> (Accessed 21.12.2023).
17. Latvia's national AI strategy. 2022. URL: <https://oecd.ai/en/dashboards/policy-initiatives/http:%2F%2Faipo.oecd.org%2F2021-data-policyInitiatives-26933> (Accessed 21.12.2023).
18. OECD. Tax Challenges Arising from Digitalisation – Interim Report 2018: Inclusive Framework on BEPS, OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project, OECD Publishing, Paris. DOI: <https://doi.org/10.1787/9789264293083-en> (Accessed 21.12.2023).
19. Rashmi R. Ukraine Publishes Road Map for AI Regulation. 2023. URL: <https://www.bankinfosecurity.com/ukraine-publishes-road-map-for-ai-regulation-a-23277> (Accessed 21.12.2023).
20. Ukraine. Corporate – Other issues. 2023. URL: <https://taxsummaries.pwc.com/ukraine/corporate/other-issues> (Accessed 21.12.2023).

References

1. Barbashyn, S. (2023). Shtuchnyi intelekt: problemy ta perspektyvy pravovoho rehulivannia v Ukraini ta YeS [Artificial intelligence: problems and prospects of legal regulation in Ukraine and the EU]. Retrieved from: <https://pravo.ua/shtuchnyi-intelekt-problemy-ta-perspektyvy-pravovoho-rehulivannia-v-ukraini-ta-ies/> (data zvernennia: 21.12.2023) [in Ukrainian].
2. Boiko, D., & Horodyskyi, I. (2023). Shtuchnyi intelekt i yevrointehratsiia: yak Ukraina planue vprovadyty rehulivannia ShI ta vrakhuvaty standarty YeS [Artificial intelligence and European integration: how Ukraine plans to implement AI regulation and take into account EU standards]. *Yurydychna hazeta online*. Retrieved from: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/informacyne-pravo-telekomunikaciyi/shtuchnyi-intelekt-i-evrointegraciya-yak-ukrayina-planue-vprovaditi-regulyuvannya-shi-ta-vrahovati-s.html> (data zvernennia: 21.12.2023) [in Ukrainian].
3. Klian, A. (2022). Pravove rehulivannia shtuchnoho intelektu v Ukraini ta sviti [Legal regulation of artificial intelligence in Ukraine and the world]. Retrieved from: <https://golaw.ua/ua/insights/publication/pravove-regulyuvannya-shtuchnoho-intelektu-v-ukrayini-ta-sviti/> (data zvernennia: 20.12.2023) [in Ukrainian].
4. Pro avtorske pravo i sumizhni prava [About copyright and related rights]: Zakon Ukrainy vid 01.12.2022 r. № 2811-IX. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (data zvernennia: 21.12.2023) [in Ukrainian].
5. Pro zakhyst personalnykh danykh [About the protection of personal data]: Zakon Ukrainy vid 01.06.2010 r. № 2297-VI. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text> (data zvernennia: 21.12.2023) [in Ukrainian].
6. Pro skhvalennia Kontseptsii rozvytku shtuchnoho intelektu v Ukraini [On the approval of the Concept of the development of artificial intelligence in Ukraine]: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy; Kontseptsiiia vid 02.12.2020 r. № 1556-p. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text> (data zvernennia: 21.12.2023) [in Ukrainian].
7. Tarasevych, T.Iu. (2023). Pravove rehulivannia shtuchnoho intelektu u sferi reproduktyvnykh funktsii liudyny: suchasni vyklyky ta perspektyvy realizatsii [Legal regulation of artificial intelligence in the field of human reproductive functions: modern challenges and prospects for implementation]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho Natsionalnogo Universytetu*. p. 123–130. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.75.1.20> [in Ukrainian].
8. Tokarieva, K.S., & Savliiva, N.O. (2021). Osoblyvosti pravovoho rehulivannia shtuchnoho intelektu v Ukraini [Peculiarities of legal regulation of artificial intelligence in Ukraine]. *Yurydychnyi visnyk*. 3 (60). C. 148–153. DOI: [10.18372/2307-9061.60.15967](https://doi.org/10.18372/2307-9061.60.15967) [in Ukrainian].
9. Autoru un izpilditāju organizācijas: jāsakārto autortiesības un blakustiesības mākslīgā intelekta darbībā (2023). Retrieved from: <https://sejas.tvnet.lv/7821840/autoru-un-izpilditaju-organizacijas-jasakarto-autortiesibas-un-blakustiesibas-maksliga-intelektu-darbiba> (Accessed 21.12.2023) [in Latvian].
10. CEPEJ European Ethical Charter on the use of artificial intelligence (AI) in judicial systems and their environment. Council Europe. Retrieved from: <https://www.coe.int/en/web/cepej/cepej-european-ethical-charter-on-the-use-of-artificial-intelligence-ai-in-judicial-systems-and-their-environment> (Accessed 21.12.2023) [in English].

11. Council Directive 85/374/EEC of 25 July 1985 on the approximation of the laws, regulations and administrative provisions of the Member States concerning liability for defective products. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:31985L0374&from=EN> (Accessed 21.12.2023) [in English].
12. Directive 2001/95/EC of the European Parliament and of the Council of 3 December 2001 on general product safety (Text with EEA relevance). Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32001L0095&from=ES> (Accessed 21.12.2023) [in English].
13. Government at a Glance 2023. Latvia (2023). Retrieved from: <https://www.oecd.org/publication/government-at-a-glance/2023/country-notes/latvia-f288a5d5/> (Accessed 20.12.2023) [in English].
14. Latvia. Informatīvais ziņojums (2020) “Par mākslīgā intelekta risinājumu attīstību”. URL: http://tap.mk.gov.lv/doc/2020_02/IZ_MI%5b1%5d.2.docx (Accessed 21.12.2023) [in Latvian].
15. Latvia AI Strategy Report. European Commission (2020) Retrieved from: https://ai-watch.ec.europa.eu/countries/latvia-0/latvia-ai-strategy-report_en (Accessed 21.12.2023) [in English].
16. Latvia in the digital transformation: Opportunities and challenges (2020) Retrieved from: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/e341ffed-en/index.html?itemId=/content/component/e341ffed-en> (Accessed 21.12.2023) [in English].
17. Latvia's national AI strategy (2022). Retrieved from: <https://oecd.ai/en/dashboards/policy-initiatives/http:%2F%2Fai.oecd.org%2F2021-data-policyInitiatives-26933> (Accessed 21.12.2023) [in English].
18. OECD (2018) Tax Challenges Arising from Digitalisation – Interim Report 2018: Inclusive Framework on BEPS, OECD/G20 Base Erosion and Profit Shifting Project, OECD Publishing, Paris. DOI: <https://doi.org/10.1787/9789264293083-en> [in English].
19. Rashmi, R. Ukraine Publishes Road Map for AI Regulation (2023). Retrieved from: <https://www.bankinfosecurity.com/ukraine-publishes-road-map-for-ai-regulation-a-23277> (Accessed 21.12.2023) [in English].
20. Ukraine. Corporate – Other issues (2023). Retrieved from: <https://taxsummaries.pwc.com/ukraine/corporate/other-issues> (Accessed 21.12.2023) [in English].